Działo się w Proszowicach na rokach ziemskich w poniedziałek po drugiej niedzieli Wielkiego Postu (18 Marca) Roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego siódmego (1647)

(Wpisy do ksiąg ziemskich sądowych)

[…]

Wpis odnowionego przywileju na szlachectwo na rzecz Miklaszewskich

Do sądu i akt niniejszych ziemskich proszowskich osobiście przybywszy, urodzony Stefan Dembiński przy prowadzeniu swoich spraw obowiązkowych na rokach niniejszych przedłożył temuż sądowi niniejszemu niżej wypisany dyplom odnowienia Jego Świętej Królewskiej Mości co do szlachectwa poniżej wymienionych Miklaszewskich łaskawie nadany, potwierdzony pieczęcią kancelarii wielkiej koronnej i podpisany własnoręcznie przez Jego Świętą Królewską Mość, wolny od wszelkiego znamienia podejrzenia, prosząc, aby też [dyplom] przez niego przedłożony został przyjęty i dozwolony do wpisania do akt niniejszych. Sąd niniejszy, łaskawie się zgadzając na to życzenie, też dyplom Jego Świętej Królewskiej Mości przez niegoż przedłożony przyjął i rozkazał do akt niniejszych wciągnąć wedle następującej niżej wypisanej osnowy:

Zygmunt Trzeci z Bożej łaski król Polski, wielki książe litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflancki, a także dziedziczny król Szwedów, Gotów, Wendów:

Oznajmiamy niniejszym Naszym dyplomem wszystkim i każdemu z osobna, których to dotyczy: Ponieważ zostało Nam przez pewnych doradców Naszych przedstawione, że zmarłemu niegdyś najszlachetniejszemu Stanisławowi Miklaszewskiemu ze względu na swoją służbę wojskową, którą gorliwie wypełnił w wypraw wojennych, tak za czasów Naszego poprzednika, najjaśniejszego króla Stefana, jak i za Naszych czasów, został przez Nas za zgodą wszystkich stanów królestwa na sejmie walnym obdarzony tytułem szlacheckim i wpisany do stanu rycerskiego, ale przywilej, w którym ta Nasza łaska zawarta była, ponieważ nigdzie do ksiąg publicznych nie został wpisany ani umieszczony, pewnym przypadkiem nieszczęśliwym utracił i w swoich dokumentach nie pozostawił, zachowuje się jednakże w świeżej pamięci niektórych oświeconych osób, że sprawa nie ma się inaczej i wspomniany Stanisław Miklaszewski uważany był przez wszystkich za szlachcica, jakoż rzeczywiście były okazane przed Nami pewne listy czyli dokumenty łaski wyszukane z ksiąg grodzkich Nowego Miasta Korczyn, zgodnie z którymi szlachcic Jan Firlej z Dąbrowicy, tenutariusz smidyński, syn niegdyś szlachcica Andrzeja Firleja z tej samej Dąbrowicy, kasztelana radomskiego, starosty kowelskiego, dziedzic dóbr Wójca[1] i innych do niej przyległych, przy nabyciu przez Pawła i Alberta Miklaszewskich, synów

[1] „Przykładem może tu być sprawa zajęcia przez kasztelana radomskiego Andrzeja Firleja w końcu XVI w. gruntów królewskich w Puszczy Mędrzechowskiej starostwa korczyńskiego i założenia na tych gruntach własnej wsi Skrzynka, co doprowadziło do zbrojnego starcia pomiędzy oddziałami Firleja i Stanisława Ligęzy, starosty opoczyńskiego, a siłami broniącego dóbr królewskich starosty korczyńskiego, marszałka w. koronnego Zygmunta Myszkowskiego (zob. W. Pałucki, Drogi i bezdroża skarbowości polskiej XVI i pierwszej połowy XVII w., Warszawa 1974, s. 18, przyp. 187; tam omyłkowo wymieniony Stanisław Cikowski jako bezprawny osadźca wsi Skrzynka). Aneksję tych terenów rozszerzyli wkrótce A. Firlej i jego syn Jan. W r. 1618 „dali sprawę poddani [z Mędrzechowa] Króla JM, że Skrzynkę, Wojcinę i Laskówkę zasadził p. Jan Firlej na własnym gruncie Króla J.Mci Mędrzechowskim, gdzie przed tym antecesserowie Króla JMci Pana naszego łowy odprawowali" (ASK XLVI, 99 B, s. 846)." – Pałucki, Władysław „Przynależność własnościowa osad" in Pałucki, Władysław (Hrsg.) Atlas historyczny Polski. Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku, Część II - komentarz,

wspomnianego niegdyś Stanisława Miklaszewskiego, to uznał i zaświadczył, że w tym czasie, kiedy żył niegdyś szlachcic Fryderyk Bonar z Balic, burgrabia krakowski, starosta rabsztyński, zmarłego Stanisława Miklaszewskiego za szlachcica uważał i tak go nazywał, oraz on tytułem szlacheckim wyróżniony był.

Upraszano Nas zatem, abyśmy wspomnianych Pawła i Alberta Miklaszewskich w tejże łasce, ich ojcu i jego potomkom przez Nas udzielonej, zachować i tymi samymi prerogatywami oraz tytułem szlacheckim ozdobić i wyróżnić raczyli. My, pobudzeni wstawiennictwem senatorów Naszego królestwa i posłów ziemskich na teraźniejszych sejmach walnych królestwa zgromadzonych, a także wyżej wspomnianymi listami świadectwa, i przychylając się do prośby wyżej wspomnianych braci rodzonych Miklaszewskich, odnawiamy listy czyli przywilej szlachecki ojcu ich nadany, a przypadkiem nieszczęśliwym utracony, i ich samych oraz ich prawowitych następców do szlachty Naszego królestwa, do której przedtem byli przyłączeni i dołączeni, przyłączamy, dołączamy i wcielamy, i z łaski i powagi Naszej królewskiej chcemy oraz rozkazujemy, aby w Królestwie Polskim i państwach[2] Nam podległych byli cenieni, uważani i szanowani za prawdziwych szlachciców, i aby do dochodzenia z pierwszeństwem i przyjmowania wszystkich immunitetów, wolności, prerogatywów, godności, honorów, beneficjów, wyższych i niższych urzędów kościelnych i świeckich, oraz posiadania dóbr ziemskich zdatni, zdolni i odpowiedni byli, i pozwalamy, aby używali herbu zwanego Ostoja, którego ich ojciec używał. Atoli tak, aby wspomniani bracia rodzoni Paweł i Albert Miklaszewscy złożyli przysięgę osobistą[3] przed urzędem grodzkim starościńskim chęcińskim o utracie dyplomu nobilitacyjnego ich ojcu nadanego.

To wszystkim ludziom Naszego królestwa i Naszych państw i każdemu z osobna, osobliwie jako urodzonym ze szlachetnego rodu stanu rycerskiego, zarówno pełniącym funkcje publiczne czy urzędy, jak i jakimkolwiek osobom prywatnym, niniejszym Naszym dyplomem ogłaszamy i z powagi Naszej królewskiej polecamy, aby wspomnianych szlachciców Miklaszewskich wraz z ich spadkobiercami obojga płci, prawowicie od nich pochodzącymi, za prawdziwych szlachciców uważali i aby im zarówno na publicznych sejmikach generalnych, jak i partykularnych[4] Naszego królestwa miejsce przyznawali, prawo do zabierania głosu i głosowania dozwolili, aby wyżej wspomnianego herbu i jego insygniów używać, a także aby do honorów i godności, urzędów, tak duchownych, jak i świeckich, do których dla szlachciców Naszego królestwa, z dziada pradziada w długiej sukcesji zrodzonych, dostęp otwarty jest, ich

---

indeksy, Warschau: Polska Akademia Nauk, Instytut Historii; Wydawnictwo Naukowe PWN, S. 89 ISBN: 83-01-09842-2.

2 „Państwami" nazywano Wielkie Księstwo Litewskie i Prusy Królewskie, które były podległe Koronie, lecz nie zostały wcielone do Królestwa. Zob. Wacław Uruszczak, „*Sejm walny wszystkich państw naszych*. Sejm w Radomiu z 1505 roku i konstytucja *Nihil novi*", *Czasopismo Prawno-Historyczne, Tom* LVII, Zeszyt 1 (2005): 11–25.

3 Przysięga osobista (łac. iuramentum corporale) – o funkcjach przysięgi osobistej (inaczej „cielesnej", tj. na krucyfiksie jako symbolu Ciała Chrystusowego) w ówczesnym procesie sądowym zob.: Balzer O., *Przewód sądowy polski w zarysie (Wykład uniwersytecki)*, Lwów 1935 [*Studja nad Historją Prawa Polskiego*, t. XV, z. 1], s. 152–168. Odnośnie do praktyki jej stosowania, co prawda nie w sądach miejskich (oraz pewne podsumowanie literatury w tej kwestii), zob.: Moniuszko A., *Iuramentum corporale praestitit. Przyczynek do badań nad przysięgą dowodową w koronnym procesie ziemskim u schyłku XVI w. // Socjum*, Kijów 2010, nr 9, s. 361–372.

4 W ziemiach lub województwach – powstałych z dawnych księstw dzielnicowych – zbierały się zjazdy dygnitarzy ziemskich i szlachty. Dla zjazdów tych, określanych jako *partykularne*, utarła się rychło nazwa sejmików ziemskich – conventiones terrestres. Źródło: Wojciech Kulisiewicz, Błażej Popławski, 550-lecie parlamentaryzmu Rzeczypospolitej, Warszawa: Biblioteka Sejmowa, Wydawnictwo Sejmowe, 2018, s. 3. Dostęp online: https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2019/04/folder-PL.pdf.

samych i ich następców dopuścić, aby im chętnie pozwalali nimi się cieszyć i radować, i tym samym dowodzili, że są miłośnikami prawdziwej cnoty. Jeśliby zaś ktoś odważył się im albo ich potomkom jawnie bądź skrycie poniżać oraz szlachectwo i zatem rodowód umniejszać, tego My chcemy, aby karami opisanymi w prawach królestwa był karany, i postanawiamy, aby te same kary przeciwko takim oszczercom rozciągnięte być miały.

Na wiarę czego niniejszy (dyplom), ręką Naszą podpisany, pieczęcią koronną stwierdzić rozkazaliśmy.

Dano w Warszawie na sejmie walnym królestwa, dnia 24., miesiąca Marca, roku Pańskiego 1618. W 31. roku Naszego panowania w Polsce, w 25. zaś w Szwecji. W obecności najprzewielebniejszych, przewielebnych, oświeconych, wielmożnych, urodzonych i czcigodnych oraz szlachetnych: Wawrzyńca Gembickiego gnieźnieńskiego, legata urodzonego[5] i prymasa królestwa Naszego, Andrzeja Próchnickiego lwowskiego – **arcybiskupów**; Marcina Szyszkowskiego krakowskiego, Pawła Wołuckiego kujawskiego, Eustachego Wołłowicza wileńskiego, Henryka Firleja z Dąbrowicy płockiego, Andrzeja Lipskiego łuckiego podkanclerza koronnego, Andrzeja Siecińskiego przemyskiego, Jana Kuczborskiego chełmińskiego, Jerzego Zamoyskiego chełmskiego, Adama Nowodworskiego kamienieckiego – **biskupów**; Mikołaja Zebrzydowskiego wojewody i starosty generalnego krakowskiego, jako starosty śniatyńskiego, Jana Ostroroga poznańskiego i garwolińskiego, Zbigniewa Ossolińskiego sandomierskiego, stanisławowskiego, Stanisława Bykowskiego sieradzkiego, Adama Sędziwoja z Czarnkowa łęczyckiego, starosty generalnego wielkopolskiego, Michała Działyńskiego brzeskiego, gniewskiego, nieszawskiego, Jana Gostomskiego z Leżenic inowrocławskiego, wałeckiego, wareckiego, Jana Daniłowicza ruskiego, Mikołaja Hlebowicza smoleńskiego, Piotra Firleja z Dąbrowicy lubelskiego, parczewskiego, Tomasza Gostomskiego z Leżenic mazowieckiego, warszawskiego, ryczywolskiego, Niemiery podlaskiego, Stanisława Radziejowskiego rawskiego, sochaczewskiego, Ostafiana Tyszkiewicza brzeskiego, kamienieckiego, Mikołaja Sapiehy mińskiego – **wojewodów** i **starostów**; Mikołaja Firleja z Dąbrowicy wojnickiego, lubelskiego, Łukasza Mielżyńskiego gnieźnieńskiego, Marcina Krasickiego lwowskiego, przemyskiego, bolimowskiego, Wacława Kiełczewskiego lądzkiemu, Stanisława Lasockiego małogoskiego, Jakuba Gawrońskiego wieluńskiego, Adama Kossobuckiego wyszogrodzkiego, łomżyńskiego – **kasztelanów** i **starostów**; Mikołaja Wolskiego z Podhajec marszałka wielkiego koronnego, olsztyńskiego, rabsztyńskiego, Stanisława Żółkiewskiego z Żółkwi kanclerza wielkiego koronnego, hetmana wielkiego, barskiego, kamionackiego, Lwa Sapiehy kanclerza W. Ks. Litewskiego, mohylewskiego, Hieronima Wołłowicza podkanclerza W. Ks. Litewskiego, Mikołaja Daniłowicza podskarbiego koronnego, samborskiego, czerwonogrodzkiego, Andrzeja Przyjemskiego marszałka nadwornego, inowrocławskiego, Krzysztofa Radziwiłła księcia w Birżach i Dubinkach, hetmana polnego W. Ks. Litewskiego, Jakuba Zadzika sekretarza wielkiego koronnego, prepozyta krakowskiego, kustosza warszawskiego, Hieronima Cieleckiego referendarza koronnego, płockiego i św. Michała na zamku krakowskiego prepozyta, Jana Wężyka opata mogilskiego, Macieja Łubieńskiego prepozyta miechowskiego, Stanisława Łubieńskiego prepozyta gnieźnieńskiego, krakowskiego, Achacego Grochowskiego kantora gnieźnieńskiego, krakowskiego – **kanoników** i **sekretarzy Naszych**; Jerzego ze Zbaraża krajczego koronnego,

[5] Legatus natus – legat "urodzony" - tytuł obecnie wyłącznie honorowy, nadawany dawniej biskupom ważniejszych diecezji. Tytuł noszony przez biskupów m.in. Kolonii, Salzburga, czy wreszcie, od 1515 prymasów Polski.

pińskiego, sokalskiego starosty, Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka posłów ziemskich, Michała hrabiego z Tarnowa, Tomasza Zamoyskiego knyszyńskiego, Stanisława Przeremskiego opoczyńskiego, radoszyckiego, Piotra Ożgi trembowelskiego – **starostów**, **posłów ziemskich** i innych w bardzo wielkiej liczbie ze wszystkich województw i powiatów na obecny sejm zgromadzonych.

Jan Oktawian Wacławowicz.[6][7]

Zygmunt, *król*

Tłumaczenie: Angel Miklashevsky (Ангел Миклашевский), Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0).

Źródło:

Archiwum Narodowe w Krakowie – Zespół 29 Opis 1 Sygnatura 307 – Księgi ziemskie Krakowskie, księga 254 (Acta indicii teriestris Cracoviensis. Terminorum in particularium in Proszoviensis. Lib. LX. anno 1647; Inscriptiones et decreta terminorum districtus Proszoviensis), str. 1-2, 379-381: „Oblata Privilegii renovati super nobilitatem Miklaszewskich serviens” https://archive.org/details/archiwum-narodowe-w-krakowie-zespol-29-opis-1-sygnatura-307-ksiegi-ziemskie-krakowskie-ksiega-254

6 „Jan Oktawian Wacławowicz / Węcławowicz (1571-1630) - pisarz kancelarii królewskiej. Z zamożnej rodziny krakowskiej. Studiował od 1584 w Krakowie (1591 bakałarz sztuk), później w Ingolsztadzie (1591), ponownie w Krakowie (1593 mgr sztuk i dr filozofii), Paryżu (1602 doktorat prawa kanonicznego), 1603 w Padwie, przed 1604 w Orleanie (doktorat z prawa cywilnego). 1604 nostryfikował doktoraty na Wydziale Prawa Akademii Krakowskiej. 1609 powołany do kancelarii królewskiej. Był proboszczem u św. Mikołaja i kanonikiem u św. Anny w Krakowie, od 1622 kanonikiem sandomierskim.“ – Jujeczka, Stanisław; na podstawie kwerendy rzymskiej wykonanej wspólnie z ks. Henrykiem Gerlicem (2018) Klerycy z ziem polskich, litewskich i pruskich święceni w Rzymie (XVI – pocz. XX w.). Clerici ex terris Poloniae, Lithuaniae et Prussiae Romae seu Urbe ordinati (saec. XVI ad init. XX), Breslau: Uniwersytet Wrocławski, S. 59 ISBN: 978-83-65653-33-8.

7 „[...] Oktawian Wacławowicz, pisarz kancelarii królewskiej [...]” – Noga, Zdzisław (2010). "Budżet miasta Krakowa na przełomie XVI i XVII w.". Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych Tom LXX: 94. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN w Warszawie.